

Απολλώνιος ο Τυανεύς

Ο Απολλώνιος ο Τυανεύς, ήταν θρυλική προσωπικότητα που απετέλεσε το σύμβολο των ύστατων αγώνων των Ελλήνων κατά της βίαιης επιβολής του Χριστιανισμού. Γεννήθηκε στην ελληνική πόλη Τύανα της Καππαδοκίας το 3 ή το 10 μ.Χ., ήταν γιος πλούσιου εξελληνισμένου Καππαδόκη, και πέθανε πιθανόν σε ηλικία 93 ετών.

Η ιστορικότητά του αποδεικνύεται από τα έργα χριστιανών και εθνικών συγγραφέων, όπου οι μεν καταδικάζουν και οι δε εγκωμιάζουν τον σοφό των Τυάνων. Στον Απολλώνιο αποδίδονται τα έργα «Τελεταί», «Βίος Πυθαγόρου», «Περί μαντείων και αστέρων», «Επιστολαί», «Διαθήκη».

Ο Απολλώνιος ο Τυανεύς, υπήρξε ο μυστηριώδης φιλόσοφος, γητευτής, μάγος, και θεραπευτής, με το ωραίο παράστημα, την μακριά ξανθή κώμη, τα γαλανά μάτια, και πάντα γοητευτικός και σαν νέος και ως γέρων. Έζησε την ίδια περίπου εποχή με τον Ιησού. Υπήρξε ιερέας του Ασκληπιού, οπαδός της φιλοσοφίας του Πυθαγόρα, και δάσκαλος με μεγάλη απήχηση στις λαϊκές μάζες. Έζησε ζωή ενάρετη, λιτή, αποποιούμενος τα υλικά αγαθά, καταδικάζοντας αυστηρά τις καταχρήσεις και την αμαρτία. Γι' αυτό τον αποκάλεσαν «θείον άνδρα». Περιβαλλόταν από μαθητές και θρυλείται ότι έκανε πολλά θαύματα, όπως και Ιησούς. Οι φερόμενες προφητικές και τηλεπαθητικές ικανότητές του ήταν τέτοιες, που η φήμη του απλώθηκε σε όλο τον τότε κόσμο.

Ο Έντουαρντ Γκίμπον, αλλά και συγγραφείς του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης διατύπωσαν την άποψη ότι ο Ιησούς δεν ήταν άλλος από τον Απολλώνιο τον Τυανέα. Οι Άραβες συγγραφείς τον αποκάλεσαν «Μπαλίνα», και σώζονται στην αραβική γλώσσα φιλοσοφικά κείμενά του. Η μορφή του πέρασε σε εικονογραφήσεις ναών και σε απεικονίσεις νομισμάτων, τοποθετήθηκε δίπλα στους μεγάλους σοφούς, Πλάτωνα, Πλωτίνο, Αριστοτέλη .

Ο Φιλόστρατος εις το έργο του «Βίος Απολλωνίου» περιγράφει τις πράξεις, τα πολλά ταξίδια του, και τον τρόπο σκέψης και έκφρασης που τον χαρακτήριζαν. Η συγγραφή του Φιλόστρατου στηρίχτηκε στα απομνημονεύματα του Δάμιδος από τη Νινευή που ήταν μαθητής του Απολλωνίου, επίσης στο έργο του ιδίου, «Διαθήκη», στα συγγράμματα του Μαξίμου, γραμματέως του αυτοκράτορα, και σε αναφορές προς τον Απολλώνιο του Δίωνος Κάσσιου, εις το έργο του «Ρωμαϊκή ιστορία». Σε αυτό το έργο του, ο Φιλόστρατος, όπως υποστηρίζουν σύγχρονοι μελετητές, προσπαθεί να συμφιλιώσει τον Χριστιανισμό με τον Ελληνισμό.

Ο Απολλώνιος μιλούσε άπταιστα την αττική διάλεκτο. Ο λόγος του ήταν σαφής, περιεκτικός και σύντομος. Δεν μιλούσε σαν αυθεντία αλλά έλεγε «νομίζω» ή «μου φαίνεται».

Σε ηλικία 14 ετών, με εφόδιο τη μνήμη του και την έφεση για μάθηση, μαθήτευσε στην πόλη Ταρσό δίπλα στο ρήτορα Ευθύδημο. Μετά, στις Αιγές παρακολούθησε τη διδασκαλία των Επικουρείων, από τον Εύξενο. Όμως αυτή που τον κέρδισε ήταν η πυθαγόρειος φιλοσοφία.

Όταν πληροφορήθηκε τον θάνατο του πατέρα του, επέστρεψε στην Τύανα για να τον θάψει. Μετά μοίρασε την περιουσία του στους συγγενείς, για να απαλλαγεί από αυτήν.

Πίστευε στην αθανασία της ψυχής, και στη μετά θάνατον ζωή. Συνιστούσε παντού το μέτρο, ακόμη και στα αναθήματα, στις θυσίες και τις σπονδές. «Όποιος θύει πολυτελώς θέλει να κρύψει ανόσια έργα», έλεγε ο σοφός.

Είχε συλλάβει την ιδέα του υπέρτατου Θεού που καμία λέξη δεν μπορούσε να τον χαρακτηρίσει, που δεν είχε ανάγκη καμιάς θυσίας και σπονδής. Με τη θέση του αυτή γίνεται ο προπομπός του Νεοπλατωνισμού.

Ταξίδεψε πολύ, πάντα με τη φλόγα να διδάσκεται και να διδάσκει. Αυτοσυστήνεται παντού ως «Έλληνας». Στη Βαβυλωνία, δεν προσκυνά τη χρυσή εικόνα του βασιλιά, αλλά γνωρίζεται με τους αστρολόγους. Στην Ινδία θυμάται τον Μέγα Αλέξανδρο και μυείται στα μυστήρια των Βραχμάνων. Στην Αίγυπτο συζητά με τους Γυμνοσοφιστές, και γνωρίζεται με τον αυτοκράτορα Βεσπασιανό. Επισκέπτεται την Αιθιοπία, την Πέργαμο, τη Σμύρνη. Στην Έφεσο ενώ μιλούσε στο πλήθος φέρεται να προφήτεψε τον θάνατο του τυράννου Δομιτιανού στη Ρώμη. Στην Τρωάδα επισκέπτεται τον Τύμβο του Αχιλλέα.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν τα ταξίδια του Απολλώνιου στην Ελλάδα. Αποβιβάζεται στον Πειραιά, και από εκεί μεταβαίνει στην Ελευσίνα για να μυηθεί των Ελευσινίων Μυστηρίων, αλλά ο Ιεροφάντης δεν τον μυεί. Προφητεύει ότι όταν επιστρέψει θα τον μυήσει ο επόμενος Ιεροφάντης. Μετά στη Θεσσαλία όπου συμβουλεύει τους Θεσσαλούς να περιποιηθούν τον τάφο του Αχιλλέα. Μετά επισκέπτεται το ιερά της Δωδώνης, των Αβών, του Τροφωνίου, και το Αμφιεράτειο. Γνωρίζει την Ολυμπία και τη Σπάρτη, όπου οι Λακεδαιμόνιοι τον αναγορεύουν με ψήφισμα τους «πολίτη της Σπάρτης». Από εκεί πάει στην Κρήτη. Μετά το ταξίδι του στη Σικελία, επιστρέφει στην Ελευσίνα όπου μυείται από άλλο Ιεροφάντη όπως είχε προβλέψει.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η τελευταία επίσκεψη του στην Ελλάδα, μετά την δίκη του στη Ρώμη. Επί 40 ημέρες ομιλεί στο πλήθος, και στη συνέχεια, επισκέπτεται στη Λιβαδειά το σπήλαιο του Τροφωνίου, εκεί θέτει το ερώτημα στον Τροφώνιο: «Ποιά νομίζεις Τροφώνιε ότι είναι η πιο τέλεια και καθαρή φιλοσοφία;». Τις επόμενες μέρες εμφανίζεται στην Αυλίδα κατά τρόπον θαυμαστό κρατώντας στα χέρια του ένα βιβλίο με την πυθαγόρειο φιλοσοφία που ήταν η απάντηση του Τροφωνίου.

Τίποτα το συγκεκριμένο δεν αναφέρεται για τον θάνατό του. Οι θρύλοι που αναφέρονται για τον θάνατό του είναι γοητευτικοί, όπως και για τη γέννησή του. Άλλοι λένε ότι πέθανε στη Έφεσο, έχοντας τη φροντίδα δύο υπηρετριών. Άλλοι ότι πέθανε στη Λίνδο αφού πέρασε στον ναό της Αθηνάς και εξαφανίστηκε. Άλλοι στη Κρήτη όπου εισήλθε στο ναό της Δικτύνης και με υπόκρουση το άσμα των παρθένων αναλήφθηκε στους ουρανούς. Το δε άσμα ήταν «στείχε γας στείχε ες ουρανόν στείχε οίον ίθι εκ της γης άνω». Το καταπληκτικότερο όλων είναι η θρυλούμενη μεταθανάτια εμφάνισή του σε μαθητή του που αμφισβητούσε την θεϊκότητά, και τα δόγματα του για την αθανασία της ψυχής.

Αλλά γιατί έγινε τόσο λίγο γνωστός στους πολλούς ο θρύλος αυτός, που τόσο αγαπήθηκε αλλά και μισηθήκε; Γιατί με την βίαιη επικράτηση του Χριστιανισμού, κάηκαν σε δημόσιες καύσεις βιβλίων, τα κείμενα των εθνικών που αναφέρονταν στον Απολλώνιο.

Σημείωση: Δεν αναφέρθηκα στα θαύματα που φέρεται να πραγματοποίησε, γιατί πιστεύω ότι είναι τόσο αληθή όσο είναι και του Ιησού...

Ιωάννης Θεοδωρόπουλος